

1. שמות פרק ט פסוק כט

וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי מֹשֶׁה כִּצְאֹתִי אֶת־הַעֵיר אֶפְרַיִם אֶל־יִקְנֹקֶה הַקְּלֹת וְהַבְּרָד לֹא יִהְיֶה־עוֹד לָמַעַן תִּדְעַ עַיִן לִיקְנֹקֶה הָאָרֶץ:

2. מכילתא דרבי ישמעאל בא - מסכתא דפסחא פרשה א

בארץ מצרים. חוץ לכרך אתה אומר חוץ לכרך או אינו אלא בתוך הכרך כשהוא אומר ויאמר אליו משה כצאתי את העיר וגוי (שמות ט כט) והלא דברים ק"ו ומה תפלה הקלה לא התפלל משה אלא חוץ לעיר דבור החמור דין הוא שלא נדבר עמו אלא חוץ לכרך ומפני מה לא נדבר עמו בתוך הכרך מפני שהיתה מלאה שיקוצים וגילולים.

3. רש"י שמות פרשת וארא פרק ט פסוק כט

(כט) כצאתי את העיר - מן העיר, אבל בתוך העיר לא התפלל, לפי שהיתה מלאה גוללים:

4. אבן עזרא שמות (הפירוש הארוך) פרשת וארא פרק ט פסוק כט

(כט) ויאמר אליו משה כצאתי את העיר אמרו המפרשים, כי לא יוכל לפרוש כפיו במצרים בעבור שמלאה גוללים. כי לדי הארץ. ולא לך:

5. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קכז עמוד ב

תנו רבנן: פעם אחת הוצרך דבר אחד לתלמידי חכמים אצל מטרוניתא אחת, שכל גדולי רומי מצויין אצלה. אמרו: מי ילך? - אמר להם רבי יהושע: אני אלך. הלך רבי יהושע ותלמידיו, כיון שהגיע לפתח ביתה חלץ תפיליו ברחוק ארבע אמות, ונכנס ונעל הדלת בפניהן.

6. מגן אברהם על שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפלה סימן צד סעיף ט

יג (פמ"ג) (מחה"ש) ולא יתפלל במלון - דאיתא בשבת ד' קכ"ז דלא רצה ר"י ליכנס בתפילין לבית העכו"ם ק"ו להתפלל:

7. תרומת הדשן סימן ו

שאלה מי שהוא בדרך, והיום מעריב, שהוא עת לתפלת המנחה, והרי הוא קרוב למלון, לעיר שכולה נכרים, שיוכל להגיע שם בעוד היום גדול, שפיר טפי שימתין להתפלל עד כי יבא למלון, או יתפלל בשדה ג"כ מעומד, כגון שיוכל להסתלק מן הדרך?

תשובה: יראה, דאם יוכל להסתלק מן הדרכים כל כך, שקרוב הדבר לגמרי, שלא יבאו עוברי דרכים ויפסיקוהו, שפיר טפי, להתפלל בדרך, ממה שיתפלל במלון, בעיר שכלו נכרים: מפני שבעיר, הרבה גילולים ובתי טומאה יש בה, וכמעט שאין מלון שהוא בית נכרי, שלא תמצא בה הרבה גילולים, מצוירים או חקוקים בכותל, גם לפעמים תועבות ופסילים. ודרשו רבותינו מקרא זה /מכילתא, שמות, ט, כט/: כצאתי את העיר, לא רצה להתפלל בתוך כרך מצרים, לפי שהיתה מלאה גילולים. ואמרינן נמי בפי מפנין: /שבת קכז ע"ב/ דרי' יהושע, כשרצה לילך למטרוניתא, חלץ תפיליו ונתנם לתלמידיו, ואמר להם אח"כ, שעשה בשביל שלא יכנסו דברי קדושה למקום טומאה. אמנם, אם אין ברור שלא יפסיקוהו עוברי דרכים בשדה, וגם שאפשר לו למצא חדר או קרן זוית במלון, שיוכל להתפלל שם בלב פנוי, ולא יבלבלוהו בני הבית, בדרך זה שפיר טפי, להתפלל במלון. כדאמרינן בפ"ק דברכות /דף ג' ע"א/: דרבי יוסי נכנס לחורבה להתפלל, ולא רצה להתפלל בדרך שלא יפסיקוהו עוברי דרכים, אף על פי דמסיק התם, שאין נכנסין לחורבה. ואף כי האידנא, כל תפלות שלנו הן בעיירות המליאות תועבות וגילולים. הנלע"ד כתבתי.

8. שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפלה סימן צד סעיף ט

הגה: ומי שבא בדרך והוא סמוך למלון, אם יוכל להסתלק מן הדרך במקום שלא יפסיקוהו עוברי דרכים, יסתלק שם ולא יתפלל במלון של עובדי כוכבים, שלא יבלבלוהו בני הבית; אבל אם א"א לו להסתלק מן הדרך במקום שלא יפסיקוהו, יתפלל במלון באיזה קרן זוית (תרומת הדשן סימן ה' ו').

9. מחצית השקל על שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפלה סימן צד סעיף ט

(יג) ולא כו' בתפילין לבית העכו"ם. ואמר הטעם שלא יכנסו דברי קדושה במקום טומאה. ואף שכתב בס"ק י"ד ואין לחוש לגילולים שכל תפלתם כו', היינו להתפלל בבית גוי איכא תרתי לריעותא, שמלאה גילולים, וגם יש לחוש שיבלבלוהו בני הבית, ואם ידע שימצא מקום במלון שלא יבלבלוהו, כגון בקרן זווית, אכתי איכא ריעותא דגילולים. לכן אם ברור לו וקרוב לוודאי, שבמקום שישתלק מן הדרך לא יפסיקוהו עוברי דרכים, עדיף להתפלל בדרך, מלהתפלל במלון, אף שימצא קרן זווית שלא יבלבלוהו, דמכל מקום איכא במלון חשש גילולים, אבל אם אי אפשר לו להסתלק מן הדרך שלא יפסיקוהו עוברי דרכים, עדיף טפי להתפלל במלון בקרן זווית ששם לא יבלבלוהו, מלהתפלל בדרך דאיכא חשש בלבול עוברי דרכים, אף דבמלון איכא גילולים, לא חיישינן כולי האי לגילולים, כיון דכל תפלתם היה בעיירות מלאות גילולים, ניהו דהיכי דאפשר להסתלק מחשש גילולים עדיף, מכל מקום יותר יש לחוש לבלבל עוברי דרכים מחשש גילולים, כן הוא כוונתו וכוונת תרומת הדשן, ולפי זה מה שכתב רמ"א [סעיף ט] אם יוכל להסתלק כו' ולא יתפלל במלון של נכרים שלא יבלבלוהו כו', דמה שכתב שלא יבלבלוהו אינו נתינת טעם שלא יתפלל במלון, דהא אפילו בטוח שלא יבלבלוהו במלון, אפילו הכי עדיף להתפלל בדרך אם יוכל להסתלק כו', דהא במלון על כל פנים איכא גילולים, אלא מה שכתב רמ"א שלא יבלבלוהו נמשך לעיל, והכי קאמר ולא יתפלל במלון של נכרים שלא יבלבלוהו, ר"ל אפילו לא יבלבלוהו דהיינו שימצא קרן זווית, אפילו הכי יסתלק כו':

10. משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפלה סימן צד סעיף ט

(כט) במלון של עו"ג - שבודאי יש בו גילולים ותועבות ואין להכניס לשם דבר שבקדושה שהרי מרע"ה אמר כצאתי את העיר וגוי ולא רצה להתפלל במצרים לפי שהיתה מלאה גילולים:

(ל) שלא יבלבלוהו בני הבית - צ"ל בסוף אחר תיבת קרן זווית ור"ל שלא יחוש רק למצוא קרן זווית שלא יבלבלוהו אבל לא יחוש לגילולים שהרי כל תפלתנו בעיירות מלאות גילולים. ואם בכותל מזרחי שם תלויים גילולים אל יתפלל לאותו צד אלא לצד אחר אף על פי שאינו

מזרח. ואם אי"א להסתלק מן הדרך וצריך להתפלל מהלך או מיושב וגם במלון יודע הוא שלא ימצא קרן זווית שלא יבלבלוהו מוטב להתפלל בדרך מיושב או מהלך כיון שאז יכול לכוין יותר ומי"מ אם יכול להתפלל במלון בבקעה או בחצר או בגינה מוטב ויצא ידי שניהם ויתפלל במעומד ובכונה :

11. שו"ת חלקת יעקב אורח חיים סימן לג אי מותר להתפלל דרך ארעי בבית שיש על גביו צלמים וע"ז

להרבני המופלג בתורה ויראה החסיד ר' שמואל שטערנברג שליט"א בעיר גענף השווייצרית יצ"ו.
אחדשה"ט.

בדבר שאלתו מה לו לעשות שלרגלי מסחרו נתאכסן במלון, ונודע לו שעל גביו עומד בשם צלמים וע"ז, מה לעשות בתפלה.

א) הנה באו"ח סימן נ"ה סעיף כ' וי"א שצריך שלא יהיה מפסיק טינוף או עכו"ם (לענין לענות קדיש וקדושה, דזה הוי הפסק בינו להשי"ץ וציבור) ובטו"ז סוס"י קנ"א למד מזה דתשמיש של בזיון מאד, כמו עכו"ם או טינוף, על גבי ביהכני"ס דאסור כיון דאלו מפסיקין לענין צירוף לענות אמן, אף על גב דאין מחיצה של ברזל מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים, כל שכן דמפסיק לתפלה לעלות למעלה לשמים - אי"כ לכאורה אסור להתפלל בנידון שאלתו.

הן אמת, דמבואר ברמ"א ומג"א סוס"י צ"ד בשם תה"ד, וכן פסקו באחרונים בשם, דבשעה"ד מותר להתפלל בבית שיש בו ע"ז, רק שיחזור פניו ממנו, שאם הע"ז למזרח ינטה לצד אחר, משום דכל תפלותו בעיירות מלאות גילולים (ובכ"ס וארא מביא בשם החת"ס, פירוש נאה על הפסוק כצאתי את העיר, ופרש"י שהיתה מלאה גילולים, ומדוע בשאר המכות התפלל בעיר, ותיירץ על פי שו"ע דמוטב להתפלל במקום שיש בשם גילולים ואל יתפלל במקום שיפסיקוהו עוברי דרכים, ובשאר המכות ה"י מתפלל בתוך העיר, אף שיש בה גילולים, דירא שלא יפסיקוהו עוברי דרכים, ובמכת ברד שלא היו עוברי דרכים התפלל בשדה) אכן לדעת הטו"ז הנ"ל חילוק גדול יש, כשהע"ז בצד יכול לחזור פניו לצד אחר ולהתפלל, אבל כשע"ז על גביו יש הפסק לעלות תפלתו למעלה לשמים - כמו לענין עניית אמן גם כן משום שיש הפסק בינו להשי"ץ.

ב) אכן בשעה"ד יש להתיר, חדא כמבואר בהג' לבו"ש בסי' נ"ה בשם, ומביא למג"א בסי' ע"ט ס"ק ג' דדייק כן מהרמ"א דסעיף א' בשם, וכן במב"ר בסי' נ"ה ס"ק ס"ב וז"ל מדכתב השו"ע דין זה בלשון וי"א משמע דדין זה לא פסיקא לי, וכן משמע מרמ"א סימן ע"ט ס"א וכמבמ"א שם - הן אמת דחזיתי בספר בני ציון נדמ"ח, שהאר"ך לחלוק ע"ז וז"ל ואין זה נכון דדין זה כתבו מהר"א בשם הירושלמי ובשם רב אחי, ואין חולק על זה - ומה שכתבו המחבר בלשון וי"א ידוע דרכו שכל מקום שמוצא דין בפוסק אחד שלא נזכר בשאר פוסקים, לכתוב יש מי שאומר או יש אומרים אף על פי שלא מצינו חולק עליו, כמו שכתב הסמ"ע בסי' ט"ז ס"ק ח' ועו"מ, ומי"ש המג"א מדברי הרמ"א, ראייה זו אינה מוכרחת כלל, דמשכחת לה שהצואה היא לאחר כל המתפללים או מן הצד באופן דלא הוי הפסק ומשה"כ כתב בתוך ד' אמות, אבל באופן שיש הפסק אה"נ שאין להתפלל אפילו רחוק הרבה, ומסיים דדבר פשוט שאין להקל בזה אפילו בשעה"ד ודלא כלבו"ש עכ"ל, ולכאורה דבריו מסתברים - אכן בשעת הדחק, כמו בשאלתו, יש לסמוך על המג"א ולבו"ש ומב"ר להתיר, כיון דיש לנו בנידן דידן עוד צירוף להתיר, הא דכתב המב"ר בסוס"י קנ"א וז"ל מה שמנהג העולם בעיירות ששוכרין בתי כנסיות לזמן בבתים תחתיים, ולמעלה מהן בית דירה שמצוי שם תינוקות ודבר מאוס, אפשר משום לזמן לא חיישינן לי - ובשעה"צ בשם וז"ל אף דלפי טעם הטו"ז, שדבר זה אינו מניח התפלה לעלות למעלה, שייך גם בזה אבל באמת עיקר סברתו אינה מוכרחת כלל, ומה שמביא סמך לזה מסימן נ"ה יש לחלק, וכן עמא דבר עכ"ל - אם כן פשיטא דבשאלתו ג"כ שהוא רק עראי, דמותר.

ג) וממוצא הדברים נמצאו למדין, כשבנין בית תפלה לכתחילה בקביעות, דאסור לבנות על גביו דירות בכדי לדור שם עכו"ם, כיון דצריך להיות בשם גם בית הכסא ומרחץ, כנהוג במדינות האלו, והוי כדבר מאוס על גביו, וכיון דהוי דבר קבוע לא שייך ההיתר דמב"ר הנ"ל - ובפרט לפי טעם הטו"ז דמפסיק לעלות התפלות לשמים ודאי דאסור, כיון דלטו"ז דומה זה להא דסימן נ"ה דעכו"ם או טינוף מפסיק, וכפי המבואר במב"ר דלאו דוקא ע"ז רק עובד כוכבים ג"כ, עיי"ש לבוש וא"ר ופמ"ג והדה"ח ודלא כמג"א שם ס"ק ט"ו - ולדור בשם ישראל ג"כ יש חשש סכנה, כמבואר בטו"ז עיי"ש, וצריכין לזהר בזה.

ד) ובהיותי בזה - נזכרתי מעשה בשנת תרצ"ב נקרא נקראתי מעיר דיסבורג לעיר עסען הסמוכה, מיהודי מזרח בשם, אודות השאלה שנתהוית בשם - לאשר שבכל שנה שוכרים היו הגראס-געמיינדע בשם, מקום מורווח עבור כל יהודי מזרח בשם להתפלל בשם בימים נוראים, ובשנה הלזו לא עלה בידם לשכור מקום מורווח כזה המכיל כל יהודי מזרח, ושכרו עבורם האולם הנקרא קאטאלישעס-יוגענדהיים (אולם של נוצרים) הבנוי יחד עם בית תפלה שלהם, ובאולם עצמו ג"כ תמונות שונות וצלמים רק שעל הימים האלו מוציין משם הצלמים ועל התמונות מדיקין עליהן ניירות על זמן הלה - והראבינער בשם רצה להעמיס על יהודי מזרח שיסכימו לזה, ונקראתי להם לפסוק להם הדין על פי שו"ע - ופסקתי לאיסור, על פי המבואר ביו"ד סימן קמ"ה ברמ"א שם, דהבית שהוקצה לכך אינו מותר אלא אי"כ הוציאה משם דרך ביטול, דהיינו שלא להכניס עוד שם, ואסור אף להדיוט, עיי"ש במפורשים.

ואף דמבואר במג"א סימן קנ"ד ס"ק י"ז בשם הרא"ם דאפילו נעבד בבית ע"ז בקבע, מותר להתפלל בתוכו, ואף על גב דבית דינו כתלוש מ"מ דמי למחובר - המעיין בשם יראה דמייירי בבטלו, דלהדיוט ודאי מותר, מ"מ להתפלל בשם ה"י צריך להיות אסור משום מאוס, ובבית מותר דדמי למחובר ולא אסרינן משום מאוס, וכן שם במחצהש"ק - ואף לענין מאוס, משיג הדג"מ בשם וחת"ס או"ח סימן מ"ב, מתוס' מגילה ו' א' ד"ה תיאטראות, דמשמע שם דאסור אף בביטול משום מאוס - אמת דהפמ"ג מחלק בשם בין קבוע לארעי, ואם כן ממילא לא קשה מהאי דתוס' דמייירי קבוע - אבל כל זה רק בבטלו, והשאלה רק משום מאוס, אבל בני"ד דלא בטלו, ודאי דאסור אף להדיוט - ונתבטל הדבר, למרות רצון הראבינער בשם, שהטיח דברים נגד פסקי רז"ל - וביטל באמת, אי שרי לעשות ממקום ע"ז ביהכני"ס, מבואר באחרונים.

12. <http://rabbikaganoff.com/jews-and-idols/>

Parshas Re'eh includes several mitzvos that involve idol worship. In addition, when Pharaoh asked Moshe to pray to end the plague of Hail, Moshe responded that he would pray as soon as he left the city. Rashi, quoting the Mechilta, notes that he could not pray in the city, because it was full of idols. Thus, we see that one should not pray in a place containing idols. The other questions above also relate to the halachic requirement to distance ourselves from idols and idolatrous practice. (As

always, the purpose of this article is not to render halachic decisions, but to familiarize our readership with the background of the issues. We direct each reader to his own rav or posek to answer specific shaylos.)

In a similar context, the Gemara (Shabbos 127b) records that when Rabbi Yehoshua needed to speak to a Roman, he removed his tefillin (which he wore all day) before entering the house, so as not to expose the tefillin to the tumah of the idols that an upper class Roman would have.

Meditation room

Let us begin our discussion by explaining the first of our opening questions. Yankel is traveling on business, and his itinerary allows him to daven in the airport, between flights. However, the bustle of his fellow travelers makes it difficult to find a place where he can daven with any sort of kavanah. There is a “meditation room” in the airport, where he can find a quiet corner, but this room is probably used by idol worshippers for their prayers. May he daven there?

We can actually find a precedent for Yankel’s predicament in a responsum penned approximately six hundred years ago, by the great posek, Rav Yisroel Isserlin, who authored the Terumas Hadeshen (#6). His case is fairly similar to Yankel’s – despite the fact that none of the airports he used sported meditation rooms. The Terumas Hadeshen’s question concerns a traveler who needs to daven mincha. Our traveler sees that his two best options are:

(1) To go to a field that is alongside the road and pray there.

(2) To wait until he reaches the nearest inn, which will be one owned and operated by gentiles, and pray there.

Praying in an open field

The Gemara frowns strongly on someone who prays in an open area (Brachos 34b, Tur and Shulchan Aruch, Orach Chayim 90:5). Thus, the Terumas Hadeshen suggests that perhaps it is better to wait until he arrives at the inn and pray there. On the other hand, he notes that praying in a non-Jewish inn, even should he find a quiet corner, involves its own halachic challenges, since the inn will undoubtedly be filled with idols and graven images. The Terumas Hadeshen quotes both the Mechilta and the Gemara mentioned above as proofs that one should not pray in a place containing religious icons. Therefore, the better choice is for our traveler to pray in an empty field, if he can find a place where he will not be distracted. However, if there is no place to daven outside without risking being bothered, he should wait until he arrives at the inn, hoping that he’ll find an undisturbed corner in which to daven.

Thus, we see that the Terumas Hadeshen understands that Moshe left the city to daven because he had an alternative place – but it is permitted to pray in a city containing idols, when there is no alternative.

Based on this Terumas Hadeshen, we should be able to answer Yankel’s inquiry. If there is no better place in the airport where he can daven undisturbed, it would seem that he may use the meditation room. Of course, I suggest that our readers refer this question to their own rabbonim and poskim.

13. <http://www.halacha2go.com/php/h2go/home2.php?number=744>

May I Daven in a Multi-Faith Prayer Room?

Hospitals, airports and prisons usually designate a certain area as a “Prayer Room” for people of all faiths. In hospitals and airports, where the place is used only temporarily by individuals passing through, it would be permitted, provided that the halachos governing any tefillah (prayer) are adhered to (such as that any women who are in view are dressed in a tznius—modest—manner) and that there are no overt icons of other religions (like a cross) present—or they are covered while Jews pray.

Prisoners who need to use a prayer room on a regular basis have a greater halachic issue with utilizing such a space.

Nevertheless, it is permitted if it is the only available and appropriate place that would allow them to concentrate on davening.

Halachah states that b’shaas hadechak (in pressing circumstances), even a place of gilulim (idols) may be used for prayer.

Me’aras Hamachpelah (the Tomb of the Patriarchs) is used as a shul despite the fact that it is also a permanent place of worship for another religion. However, Me’aras Hamachpelah differs from multi-faith prayer rooms due to a number of distinctive factors: It was a Jewish place of tefillah long before it was sequestered by Moslems; in addition, it is less problematic to utilize a mosque than a church, on account of important differences in doctrine inherent in those faiths.

האם מותר להתפלל בחדר תפילה המיועד לכל הדתות?

הדבר מפורש ברמ"א או"ח סוסי' צד (ע"פ שו"ת תרוה"ד ס"ו) ובמג"א שם סק"י. שו"ע אדה"ז שם ס"י. ולהוסיף שבאופן שא"י צלמים אי"ז בית ע"ז - שו"ת שו"מ קמא ח"ג סע"ב. ובכ"מ כ' להתיר להתפלל במקום שהשתמשו בו לפני"ז גוים לתפילה (ראה בארוכה יד הלוי הורו"ץ לשהמ"מ מ"ע כא).

ואין סרך איסור במה שנמצאים שם גוים, שהרי גם בביהמ"ק נכנסים עד החיל (כלים פ"א מ"ח). ויתירה מזו, מקרא מלא (מלכים א - ח, מא-ג ואילך) שהנכרים מתפללים אל הבית הזה. [נדחוק גדול לומר שהוא בידוע שלבם אך ורק לשמים. והרי גם בגוי לכמה דעות אין עונים אמן א"י"כ שומע כל הברכה. וכ"פ הרמ"א או"ח סרט"ו ס"ב. ועייש במג"א סק"ד שגם בשמע כל הברכה שעונים אמן כוונתם לשתף ש"ש וד"א במחשבה].

אלא שבה י"ל שביהמ"ק שאני שאינו מיוחד גם לעמים (ולעת"ל שבת תפלה יקרא לכל הימים (ישעי' נו, ז), והיינו שמוכן גם להם (מצו"ד עה"פ) - היינו לבני נכר הנלזים אל ה'. ובפירש"י דקאי בגרים. וראה רד"ק שם. וידוע השקו"ט בגדר תפלה לנכרים. וראה שו"ת אג"מ או"ח ח"ב סכ"ה. וצ"ע. ושקו"ט בזה בקובצי העו"ב ש"פ וירא וחנוכה תשס"ט). וא"י"כ הי"ז ע"ד בי כנישתא דשף ותיב בנהדרעא דאוקמי בה אנדרטא (ע"ז מג, ב), שהותר לפי שבאו בגבולנו (מג"א סק"ד סק"ז). ומ"מ מזה שבתפילת שלמה נז' למעליותא ולשבח, והרשו להם להיכנס, מי שא"י"ב אפי' סרך איסור.

וכן מצינו שאין הגוי מפסיק לענין צירוף לעשרה (מג"א סני"ה סקט"ו). וגם להאומרים שהגוי מפסיק (ראה שעי"ת שם סק"ח. וי"א שזהו הגוי הנכונה בשו"ע שם ס"כ. וראה שו"ת שבה"ל ח"ב סני"ט סק"ג) - היינו לענין צירוף לעשרה בשתי רשויות, משא"כ ברשות אחת (בית דוד סל"ב. אבל ראה שו"ת שבה"ל שם). וכפי שמצינו בנוסח ברהמ"ז במקום שיש נכרים (מג"א סקפ"ט סק"א. שו"ע אדה"ז שם ס"ד). ושקו"ט בכ"מ לענין מערת המכפלה - ראה שו"ת דברי יציב או"ח סצ"ד. יו"ד ס"מ. צי"א ח"ד סצ"א. חיי"ח סמ"ז. יבי"א ח"ו או"ח ס"ז ובמילואים לשם. ח"ז יו"ד ס"ב. וביחידות כ"ו תשרי תשכ"ח (נד' בהיכל מנחם ח"א ע' רמו ועיי"ש בהערת המו"ל) נז' ע"ד השקו"ט. וראה אג"ק ח"ח ע' קנב. אבל בכ"מ בשיחות קודש (לקו"ש חל"ה ע' 242 ואילך. י"ג תשרי תשל"ז. ש"פ חיי"ש תשל"ז. ש"פ מקץ תשל"ט. ועוד) בפשיטות שמתפללים שם. ודוחק לומר דקאי רק במקומות מסויימים. וראיתי ששקו"ט בענינו לאחרונה בקובץ עץ חיים אלול תשע"ו. ורובם ככולם העלו שם להתיר. ודבריהם קרובים לדברינו.

14. פסקי תשובות אורח חיים סימן צד

יב. מקום שיש סמלי עבודה זרה או ספרים ועתונים של מינות וזוהמא

סעי' ט', רמ"א: ולא יתפלל במלון של עובדי כוכבים. שבדאי יש בו גילולים ותועבות ואין להכניס לשם דבר שבקדושה (מ"ב סק"ט). ומכאן נלמד עד כמה יש לזהר שלא להתפלל במקום שיש שם סמלים וצורות של עבודה זרה, או במקום שיש תועבות דהיינו ספרים או עיתונים של מינות וזוהמא ואפיקורסות, ועפ"י האמור הכא ברמ"א ובפוסקים עדיף להתפלל בדרך באיזה מקום שלא יבלבלוהו עוברי דרכים מלהתפלל בבית כזה, ואף אם מתפלל בחדר ששם אין הדברים הטמאים הנ"ל מכל מקום ישתדל לא להתפלל בקביעות בבנין כזה.

ובאין ברירה בידו, כגון חולה המאושפז בבית חולים שיש שם מהדברים הטמאים הנ"ל, וקשה לו עקב מחלתו לצאת לחדר אחר, יסבב פניו מהם ואפילו נמצא שמתפלל שמו"ע שלא לכיון מזרח, ואם עקב חולשתו אינו יכול אף לסבב פניו מהם, יתפלל בעצימת עינים או לתוך הסידור, וראשו מוטה, ויזהר שלא לעשות הכרעות בשמו"ע אם לפניו סמלי צלב עבודה זרה, כמבואר בשו"ע סימן קי"ג סעי' ח'.

15. פסקי תשובות הערות סימן צד

59. ובלקט הקמח הח' סי' צ' ס"ק קי"ג מביא בשם שו"ת בית נפתלי סי' נ"ט בשם ס' צמח דוד בשם הבעש"ט זי"ע שפ"א הוכרח להיות בבית עכו"ם שהיה שם ע"ז, וכשיצא אמר ששמחה היא לו שלא נכשל בלהרהר שם בדברי תורה וקדושה.

60. שו"ת בצל החכמה ח"ב סי' פ"ד. וכבר הבאנו בסי' קנ"א הערה 119 דברי הדרך פיקודך (מצות ל"ת י"א בהגהה) שקבלה בידו שספרי מינים ואפיקורסים הרי הם כעבודה זרה ממש וכצואה ואסור לספר בדברי תורה כנגדם, ובהקדמה לסי' משפ"ט ליעקב מביא בשם מוהר"א מבעלזא זצ"ל שהזהיר שלא להתפלל במקום שיש עיתונים של זוהמא. וישל"ע לענין מכשירים אלקטרוניים המשדרים אפיקורסות וזוהמא, ובשעה שמופעל בודאי דינם שוה לספרי מינים ואפיקורסים.

61. ובדעת תורה הכא "ע" של"ה סו"פ וארא ע"ד רש"י בצאתי את העיר שבתוך העיר לא התפלל לפי שהיתה מלאה גילולים, וכתב דעל כן ההולכים בדרך ומתאכסנים בבתי נכרים המלאים גלולים וכו' טוב שיתפלל בדרך, ואף על פי שמתפלל בישיבה הוא יותר טוב ממה שימתין עד שיבוא במלון, עכ"ל השל"ה, ועיין א"ר בשם פרישה וכו' ולא ראה דברי השל"ה."

62. שו"ת זכרון יהודה סי' ס"א (<http://hebrewbooks.org/pdfpager.aspx?req=747&pgnum=58>) ומיירי לענין סמלי עבודה זרה, ובשו"ת עצי חיים או"ח סי' א' (<http://hebrewbooks.org/pdfpager.aspx?req=1216&st=&pgnum=8>) דן במי שפרנסתו בבית עכו"ם דהוי כשעת הדחק, וכשרוצה ללמוד או להתפלל יטה עצמו לקרן זוית.

63. כמבואר במשנ"ב סק"ל, ובכה"ח סי' קי"ג סק"ז דכיסוי מעליא נמי שפיר דמי אבל כיסוי שקוף אינו מועיל, עיין שם.

64. שערים המצוינים בהלכה סי' י"ח סק"ז בשם שו"ת עצי חיים שם ושו"ת חלק לוי סי' מ"ד.

16. שו"ת בצל החכמה חלק ב סימן פד

דן כניסה ותפלה באולם שנמצא בו סמל של מינות

וע"ד שאלתו כי הרבה פעמים מזדמן לו סעודה של מצוה אצל בני קהלתו, וסעודות אלה מתקיימין באולמו של מלון שנמצא שם דגל סמל מינות, אם מותר להכנס לשם עכ"פ כשסמל הנ"ל מכוסה, כי מבואר בסה"ק דרך פקודיך שאסור להתפלל בבית שנמצאים שם עתונים של מחללי שבת שדינם כצואה, וסמל מינות ודאי גרע מיני' טובא וז"ל מעכ"ת הי"ו.

א) ודאי ברור שאסור להכנס למקום מינות כדאמרינן (ט"ז י"ז א) הרחק מעליך דרכך, זו מינות וע"ש בתוס', אבל לענ"ד פשוט כי בשביל סמל מינות הנ"ל לא נהפך עדיין מלון ההוא להיות בית מינות, אם אולם הנ"ל לא נקבע לדון בו דברי מינות, כי מסתבר שסמל הנ"ל הוכנס לאולם המלון בכוונה למשוך על ידו לשם קונים שלפי טעותם מחשיבים סמל ההוא ומתימרים בו, כאשר כן הוא בעוה"ר בהרבה מקומות. והרי זה כעין דאיתא (ע"ז מ"ד ב) אין אומרים נעשה מרחץ נוי לאפרודיטי אלא אומר נעשה אפרודיטי נוי למרחץ, וכ"ה בשו"ע יו"ד (סי' קמ"ב סעי' י"ד) וע"ש בש"ך (סי' ל"א) בתי' קמא.

ב) ואם אולי חושש מעכ"ת נ"י בשביל שמברכים שם כמה ברכות בשעת הסעודה ולאחרי' ואולי גם מתפללים שם תפלת מנחה או מעריב, הנה גם בצואה מבואר בשו"ע או"ח (סי' ט"ו) דמהני כסוי אפי' לקרות ק"ש כנגדה כל שאין מגיע אליו ריח רע ואפי' כשהיא נראית דרך הכסוי, כצואה בעששית, והוא מש"ס ברכות (כ"ה א), ומכש"כ כסוי גמור שאינו שקוף דמהני גם לענין ערוה. - ועיי' שו"ע או"ח (סוסי' צ"ד בהגה ומג"א) לענין גילולים שבבית עכו"ם. ועיי' בסי' כ"ה החיים שם (סק"ח) שמביא דעת הפוסקים, שאם מתפלל בבית נכרים וגילולים עומדים במזרח, אסור להתפלל לאותו צד אלא יתפלל לצד אחר אעפ"י שאינו מזרח ע"ש. - כנלענ"ד עיקר לדינא, אמנם המונע עצמו מלהכנס לשם בתוך מחאה תבא עליו ברכה.

והנני בזה ידידו דושי"ת וכו' - מעלבארן יצ"ו, עש"ק בשלח ה' תשכ"ז. בצלאל שטערן